

»Ob cesti pa gostilna je...«

Novi Zakon o zasebnem gostinstvu je odpril možnosti, da obnovimo stare gorenjske, furlanske, pošne in vaške gostilne. Mnoge stare gostilne, pred katerimi so se nekdaj ustavljalni tovorniki s težko naloženimi parizari ali pošne kočije, so ostale lako do današnjih dni in čakajo, da jih mladi rod obnovi, zbrise prah s starih gostilniških miz in poišče na podstrešju kovan izobesek in ga obesi nad gostilniška vrata. Tovornike in postiljone bodo zamenjali šoferji in avtomobilski potniki, hlevi, ki so nekdaj služili za preprečne konje, pa bodo postali garaže.

OSTANE NAJ DOMAČA

Pri obnovi poslopij in notranje opreme naj se lastniki posvetujejo s strokovnjaki, predvsem naj se obrnejo na Zavod za razvoj in proučevanje turizma v Ljubljani in na Zavod za spomeniško varstvo v Kranju. Posebno naj pazi-

GOSTILNE — KULTURNI SPOMENIKI

Večina nekdanjih starih gostiln, kot npr. pri Razingerju v Podkorenju, pri Petacu v Kranjski gori, pri Brinšku, pri Rahotu ali pri Maticu na Zgornjem Otoču, pri Zababirtu v Podvinu, na Laborah pri Kranju, pri Robežu

ljo turistični organizaciji. Tuđi v teh sobah moremo s pridom uporabiti staro pohištvo, postelje naših dedov, tudi stare skrinje naj najdejo svoje mesto v turistični sobi. —

Torej, uporabimo pri turističnih sobah staro pohištvo, kredite pa uporabimo za preureditev sanitarij, kopališč in ureditev kuhinj, za nabavo frižiderjev in ureditev oklice hiš.

Mnoge kmečke hiše, kašče, seniki, mlini, staje, planšarski stanovi so opuščeni in propadajo, namesto da bi jih dali v uporabo turizmu kot vikende. Ker je za take objekte preecej zanimanja, naj bi naši bralec sporočili naslove. Tako bomo rešili te objekte, ki kljub starosti predstavljajo del našega narodnega premoženja, našemu turizmu pa bomo storili uslužbo. Mnogo teh objektov pa predstavljajo tudi kulturne spomenike.

Naša Gorenjska mora v svojem turizmu čimprej doseči našo sosednjo Koroško, kjer opažamo, da se turizem seli iz velikih turističnih središč kot je Vrba, v mala naselja in gorske kmetije. Turizem je lahko močna osnova za dvig standarda naših kmetovalcev, ki bodo svoje pridelke lahko nudili doma turistom za ceno, ki jo imajo v gostinstvu. Promet od gostinstva in turistične dejavnosti pa ne vpliva na povečanje osnove za odmero davka iz kmetijstva.

Naši ljudje se vse premalo zavedajo, da je na Gorenjskem poleg kmetijstva in industrije lahko tudi turizem pomembna gospodarska dejavnost.

— JERNEJ ŠUSTERŠIĆ



Lep primer hiča s senikom

jo, da ne spremenijo zunanjega in notranjega videza svojih gostiln, da jih tako ne oropajo prijetne domačnosti. Okenske mreže, stari kamnitni podboji, izrezljana vrata, oboke veže, stebri, lepi leseni stropi naj ostanejo, le obnoviti jih je treba v prvotnem tonu. V tako obnovljenih prostorih naj nameste nove mize in stole po starih vzorcih ali pa celo stare temeljito obnove. Izogibajo naj se tipskoga aluminijastega ultrapasnega pohištva in ultrapasnih oblog, ki v take stare gostilne ne sodijo. V dekoracijo bo služila tudi stara značilna obnovljena gostilniška omara, ki jo lahko na novo naredimo po starem vzorcu, stare svetilke, lončena posoda, skledniki, svečniki in mnogi drugi stari predmeti, celo star furlanski komat z medeninastimi obročki bi sodil v vežo »furlanske« gostilne kot okras.

Marsikatera kmečka hiša, ki sicer nikoli ni bila gostilna, pa lastniki imajo veselje do gostinstva, lahko postane prijetna domača gostilna. Zavedati se moramo, da tuji pa tudi domači gostje iz mest žele ob rekreaciji sprememb, ne pa da bi sedel za enako mizo, kakršne so v kranjskih, beograjskih ali ljubljanskih lokalih.

Mnogi kmetje imajo v svojih hišah prazne sobe, ki bi jih mogli uporabiti za tujiske sobe. Za obnovo sobe v turistične namene je možno dobiti za eno sobo 750.000 dinarjev kredita s 7% obrestmi pod pogojem, da jo skozi pet let 45 dni v letu daje na vo-



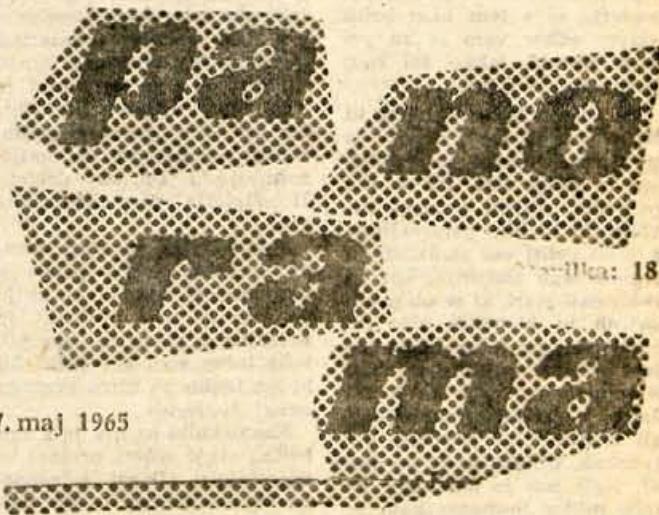
Pročelje stare gostilne, ki naj bi ostalo nespremenjeno tudi po obnovitvi

Picassovo darilo Skopju

Eden danes največjih živčih slikarjev Pablo Picasso je podaril skopskemu umetnostnemu muzeju delo »Ženska glava«. Platno ima veliko umetniško vrednost. Delano je po znani tehniki velikega španskega slikarja in bo predstavljalo veliko dragocenost

skopske galerije. Delo je nastalo leta 1963 in ga cenijo na okoli 25.000 dolarjev.

Razstavljeno bo 26. junija, ob 2. obletnici katastrofalne potresa, ko bodo odprli razstavo vseh del, ki so jih znani slikarji darovali Skopju.



7. maj 1965

Milijonar brez milijonov

Uslužbenec sekretariata za notranje zadeve v Novem Sadu Onufrija Puškaš je izgubil srečko številka 802002, ki je zadeila 3 milijone dinarjev. Ker si je zapisal številko srečke, je prepričan, da je dobitnik premije. Zato je poiskal advokata, ki je dosegel, da se ta premija nikjer v Jugoslaviji ne izplača prej, dokler ne odkrijejo pravega lastnika srečke.

Kako je izginila srečka?

Razburjen »milijonar brez milijonov« pričoveduje:

»Srečko je kupila moja žena, ko je zapuščala bolnico v Novem Sadu, kjer je bila

na zdravljenju. Kot ponavadi sem si zapisal številko srečke. Po sedmih dneh sem postal dobitnik premije. Toda srečka je izginila. Moj 15-letni pastorek sicer pravi, da je pokazal teti, kjer naj bi tudi ostala. Toda tetka tega ne prizna.«

Z vzduhom je končal Puškaš svojo pričovedo, z upanjem, da bo srečko vseeno našel.

Malaria zatrta

V Srbiji je vsako leto do leta 1947 zbolelo za malarijo okoli dvesto tisoč oseb, kar je zelo zvišalo stopnjo splošnih obolenj, umrljivosti in posebno umrljivosti otrok. Izgube zaradi malarije so znašale letno okoli 20 milijard dinarjev.

Od tega leta se obolenost za malarijo sistematično znižuje in od leta 1959 traja kampanja za popolno odpravo. Malaria terene posipavajo z emulzijo DDT s podaljšanim delovanjem, vodijo epidemološko anketo pri vsakem pojavu malarije, pregledujejo odpornost komarjev proti insektidom, za kar porabijo letno 100 milijonov dinarjev. Rezultati teh akcij so zelo pozitivni. V štirih letih je zbolelo za malarijo v Srbiji le 41 oseb.

Reklama

Janez Sklopka, tehnik znanega podjetja in solidnih prejemkov, si je pridobil vse, kar si je lahko poželelo srce povprečnega državljanja 21. stoletja: komforntno stanovanje v 111. nadstropju nove superstolpnice, flat 13.000, trodimenzionalni televizor, vienk hišico na Lumi... Malo na kredit, malo z gotovino, no, rajši več na kredit kot z gotovino, toda državljanji 21. stoletja si s tem niso bellili glave, odkar vam je za prvega poroka lahko šel tudi gospodinski robot...

Le nečesa Janez Sklopka ni km ni mogel najti, čeprav je po tem hrepnel in vzdihal že dolga leta. Ni se mu posrečilo srečati pravega dekleta, ki bi bilo pripravljeno z njim deliti vse sladostki in tegobe tega življenja, kot so rekli naši stari, ki se ob prvih ovirah in klančkih niso na vrat na nos ločevali, kakor je v splošni navadi dandanes. S tem nočem reči, da je bil Janez neprivlačne zunanjosti ali neotesan ali neroden pri ženskah. Oblačil se je po modri, Jezik mu je tekkel kot leteče milice motorno kolo in malo je bilo takih, ki bi mu rekli: »Ne«. Vendar kljub vsemu zoga ni in ni hotela v gol, da se izrazim po reporterško. Nadebudni Janez je napletel ducat nežnih poznanstev, a vsako se je prej ali slej razdrolo in razočaranji tehnik je sameval dalje.

Se nekaj nenavadnega vemo povedati o Sklopki. Ni maral satelitske Juhe. Satelitska Juha je bila za 21. stoletje to, kar je za dvajseto Podravkina. Saj veste: »Le kaj naj skuham možičku za kosilo? Vsak hip se bo vrnil iz pisarne, jaz pa še loncev nisem pristavila! Ah, da, okusna Juhica Podravka me bo resila vseh skrb!« in tako dalje v radiotelevizijskem slogu. Janez takih juh se povohal nl. Niso ga ganile ne besede o petih minutah pripravljanja, ne slike zvrhanih, kadečih se krožnikov. Za reklamne plakate je bil slep, za reklamne oddaje gluhi. Bil je celo malce ponosen na svojo neupogljivost in se je rad pobahal, kako mu sodobni kramarji ne morejo do živlega. Toda nesrečni fant se slutil ni, kakih pretkanosti je

zmožna sodobna branjarja...

Nekoč se je zgodilo tisto neizbežno: Janez je srečal Njo. Točneje rečeno, s svojim fiatom 13.000 jo je skoraj povozil, ker se mu je kot kak nepreviden otročaj zagnala naravnost pod avto. Toda ob pogledu na njeno postavico la 22 (v 21. stoletju se niso več navduševali za BB, temveč so prišli že do poslednje črke abecede) so mu usahnille vse tiste besede, s katerimi motorizacija obispava zgago s pločnika. Čez pet minut je bila že v njegovi iluzini, čez pet ur v njegovem stanovanju, čez pet dni na matičnem uradu. Da, da, dekleta 21. stoletja niso izgubljala časa...

Potem jo je po starini navadi prenesel preko praga v njen bodoči dom in ko se je po poročni noči prebudil, je zavzdihnil: »Dragica, oprosti, toda lačen sem kot volk! Ali bi mi lahko na hitro skuhala nekaj toplega?«

Nasmehnila se mu je z vso belino svoje zobne proteze in zagostolela: »Dragi, izčrpanega in utrujenega te bo najhitreje poživila slastna sateletska Juha, ki jo izdeluje tovarna 30. februarja iz Spodnje Konzerve!«

In Janez Sklopka je na svojo grozo spoznal, da se je poročil z — reklamnim robotom...

Brazilijska v upanju in iluzijah

(Nadaljevanje in konec)

Lakota v Braziliji doseže svoj vrh, ko ji stopi ob stran se žeja. Neusmiljeno sonce je vse povsod prisotno. Vode je dovolj povprečno samo vsako tretje leto. Tedaj pritlika drevesa ozelenijo, katusi zmeščajo svoje trne, prepojene z vodo, izsušena zemlja pa počasi stiska široke razpoke. Samo vsako tretje leto požene nenavadno cvetje, ki prav tako hitro izgine. Deževnica, ki pride v stik s soljo, pri šestdesetih stopinjih celzija izhlapeva tako hitro, kot je prišla.

Suša postane povprečno vsako peto leto resna stvar, vsako deseto uničujoča, vsako dvajseto pa prava stiska na nadloga. Zadnja takšna katastrofa je bila leta 1951. Črede shujšane in izmognane živine so se prilepile na zadnje kapljice vode in umirale z okrvavljenimi smrčki. Množica živali je na nevarnih trnih iskal zadnjo sled moči. Možje, žene in otroci so v dolgih, spotiskajočih se vrstah, z blažnimi ali ugaslimi očmi, bežali stotine kilometrov daleč, puščajoč ob cesti trupla svojih bližnjih. Hiteli so proti morju, proti vodi.

Ko so te prestradane in že ne morežice našle na svoji poti prvo primorsko mesto, se je sprostilo vse njihovo nakopičeno trpljenje. Često sta bili celo vojska in policija povsem nemočni. Ljudje so opnenili vse, kar se je opneniti dalo. Ko pa je bilo obdobje najhuješ lakote mimo, so se vsi, mirni in najbolj divji, molče vrnili v svojo otočno negibnost, polno morečega sonca, v svoje suho in razpaljeno ozračje, v svojo žarečo in zaskrbljujočo pozicijo in njene neme grožnje.

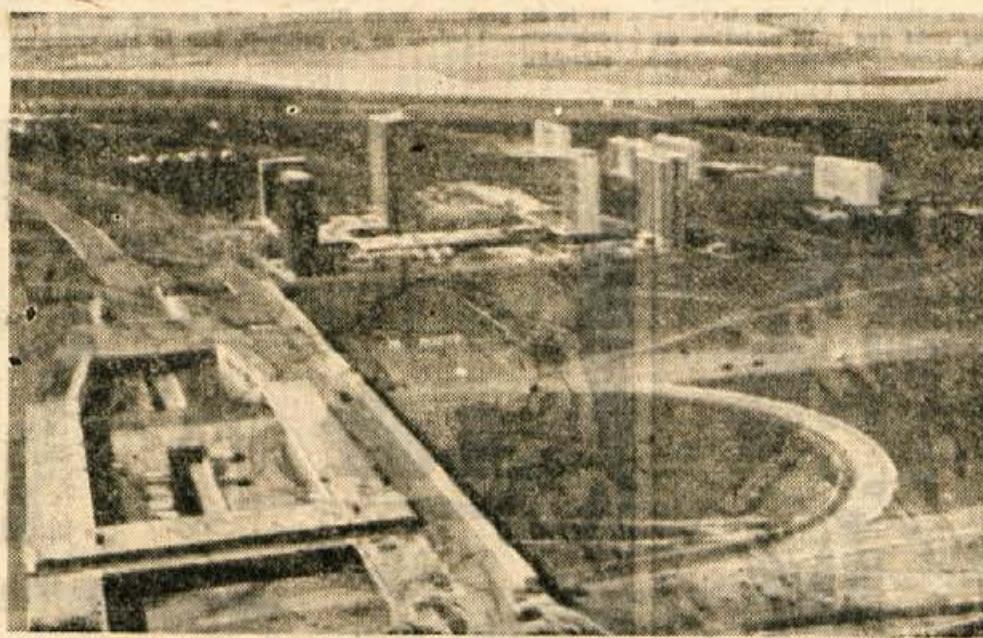
Nekoliko dalje od sušnega predela in nasadov slatkornega trsa se začenja kraljestvo gozdov in vode. Tod teče mogočna Amazonka, mati veletov. Vse je posasto ogromno. Prečudna bitja se stiskajo ob kraljevski reki: predzgodovinska straščila iz zraščenih, med seboj pomešanih, prepletenih dreves. Njihova igra je velika tri sto milijonov hektarov. V svojem okrilju skrije komaj enega prebivalca na dva kvadratna kilometra. Njeno največje prekletstvo pa so roki raznovrstnih komarjev: sled pišča črnega ihennija je komaj tokšina kot sled goreče cigarete na koži, pa je smršina, prav noč manj nevarna pa ni tebanida, ki zabora zelo centimeter globoko v kožo ali motuca — po njenem pikti človek izkrivavi. V vsej pisani množici insektov je tudi brezec, ki odlaga jajčeca na kožo, iz njih se kmalu izdelejo ličinke, ki prodirajo v meso. Vsi ti nevidni domačini pragozdarji ob Amazonki povzročajo hudo malarijo, rumeno mrzlico, skratka, vse mogoče

tropske bolezni. Da, tod je prav vse pošastno!

Bujnost praproti, lian, goščava, trnje, težka in dušča vлага, krošnje ogromnih dreves, vse to da misliti na bo-

preplavila je brazilsко gospodarstvo. Leta 1963 je ogromen požar opustošil plantaze ob Parani. V skladisih pa je kljub temu ostalo toliko kave, da bi je imela vsa

Očaralo me je sorazmerje njegovih oblik, pravilna lepotna njegovih postopij. Cestno omrežje, ki povezuje Brazilijo z Mato-Grossom, z Acre, Riom, z Amazonijo in osta-



Brazilijska, mesto sredi rdeče puščave

gastro amazonskih tal. Toda v njih ni veliko. Če bi odstranili gosto streha vjejava in posekali debla, bi žgoče sonce v deževni nalihi uničili sleherno posajeno rastlinje, zemlja pa bi postala vse bolj uboga. Agronomi pa hočejo kljub temu izkoristiti zemljo, ki bi lahko veliko nudila. Med dvema vrstama dreves sadijo prvo leto rastline z mesnatimi in velikimi listi, drugo leto pa pridejo na njihovo mesto kulture z dolgimi steblji in tankimi, nitkastimi listi. Tako poskušajo, opazujejo, spremjamajo, merijo... in končno najdejo prav tisto, zaradi česar so začeli. Celotno v sušnih predelih jim je uspelo obdržati polja, zasajena s trdo, zeleno koruzo, višjo od človeka. Potreba jim je še vladina podpora in v nekaj letih lahko z umetnim namakanjem spremenijo pet sto tisoč hektarov doslej neplodne zemlje v rodovitno polje.

Priznam, bil sem presenečen.

Brasilia: najlepše ruševine stoletja, faraonske sanje ali genialni predvzem ali morda drzno svarilo jutrišnje Brazilijske? Dvakrat sem bil v Brasilijski, takrat ko sem odkopal v ko sem se vrnil iz Amazonije, dvakrat sem bil na planoti sredi rdeče puščave, v pravkar rojenem mestu.

Priznam, bil sem presenečen.

lumi predeli Brazilijske ni gosto, toda ob njem rastejo nova mesta kot goče po dežju. Kdo bi nekoč mogel misliti, da bo v srcu Brazilijske, dva tisoč kilometrov od morja zraslo novo, industrijsko mesto? To mesto pa je prav uspeh, to ni samo simbol neke Brazilijske, ki se želi posvetiti sama sebi. To je prvi kamen, lep, mogočen, razkošen, kamen na poti proti notranjosti.

Vlaki vozijo po ledu

Pri problemu prekoračenja zaledenelih rek v Sibiriji so je dvema sovjetskim inženirjem posrečila nenavadna utrditev ledu. Tako lahko sedaj vozi prek reke, pokrite z 20 centimetrskim ledom kolona načlenjenih tovornjakov, medtem ko prek 50 centimetrovškega ledu vozi lahko kar ves vlak z lokomotivo vred. (Običajno nosi 50 cm debel led tovornjake in 1 m debel — vlake).

Inženirja sta izreza križem v ledu zareze in njih izpolnila z umetno snovjo. V zarezu sta nato še izvrtila luknje tako, da je voda lahko prodrla v te čepe iz umetne snovi in tam zmrznila. Čeprav so v ledu tako opravljali isto naložno kot železo v betonu.

Po tej metodi lahko sedaj 20 delavcev utrdi v petih dneh 1 km zaledenelih vodnih poti, kar velja okrog 4000 rublev, medtem ko velja gradnja 1 km dolgega mostu s tisoč delavci tri milijone rublev in trajata dve leti.

Berlinski fenomen v stratosferi

Po mednarodnem dogovoru znanstvenikov so pričeli s 1. januarjem raziskovanje tako imenovanega »berlinskega fenomena«. Raziskovanje se nahaja na poseben sloj v stratosferi, ki ga je prvi odkril meteorološki institut svobodne univerze v Berlinu. Značilnost sloja, ki se nahaja v višini 20 do 30 km, je nenadna otplotitev zraka za 30 do 50 stopinj Celzija.

Delo in služba

Nekateri hodijo vsak dan na delo, nekateri v službo, nekateri »na šikt«, nekateri pa so kar doma. Največ nas je tistih, ki hodimo v službo. Uh! je to zoprno. Zlasti če imate šef, ki je puštil cigarete, ki ima kurja očesa, samo še leto dni do upokojitve ali kaj podobnega. Zgodilo se mi je, da sem zjutraj zamudil samo deset minut, pa je bil kraval.

Seveda je potem v službi lepo. Zlasti če je lepa družba. Komaj se pogovoriš o filmu, o cenah in že je na vrsti turška. Včasih pa je treba tudi delači. Navedno v začetku meseca.

Najhuje je zaradi dolgočasa. Sodnevi, ko ura kot da ne teče. Zlasti od poldne naprej. Cela večnost! Pred leti je bilo bolje. Imeli smo okno prav na glavnem trgu. Oh, kako smo se včasih smejali sramežljivim zaljubljencem, domišljavo oblečenim gospjem ali pijancem na cesti. Zmeraj je bilo kaj novega in ura je bila dve kot bi pihnil. Zdaj v novih prostorih pa tisto veliko okno

prav proti polomlj enim kozolcem. Tak dolgčas!

Prav zato zavidam sosedu, ki hodi na delo, kot vedno pravi. Dostikrat res nima niti časa za malico in marsikdaj se vrne pozno popoldne. Pri njih menita sploh ne gledajo na uro. Samo delo, delo in delo. In tako pravi, ni nikogar, ki bi mu bilo dolgčas. Dnevi mu teko pred nosom kot muhe in kar brž je konec meseca.

Prav tu, ob koncu meseca pa se ne strinjam. On prinese domov celo več kot jaz, čeprav nima niti toliko šol. Zamislite! Pravil sem to v moji službi. Vsi so se zgražali. Pa smo pisali in pisali prošnje za večjo plačo, dajali celo konkreten primer tega človeka. Toda — nič! Vse je bob ob steno! In temu pravijo socializem!

Ko bo prvi sestanek hišnega sveta, bom to jasno in glasno povedal, pa naj boli kogarkoli. Dosti mi je že tega!

MAREL

»Ali nas res nameravate zapustiti, Hackitt?« je vprašala pri tej prilki.

Sam je mislil, da bi lahko še mnogo hitreje odšel od tod, če bi bila tako ljubezna in mu dala priliko odpreti drugi predal v Meistrovi pisalni mizi.

»Da, gospodična, Meistra kratko mado ne morem več prenašati. Vi pa ste gotovo veseli, ker se je vrnil vaš brat?«

»Zelo sem vesela, da. Sla bova na deželo.«

»Ali boste kmetovali, gospodična?« je vprašal Sam z zanimanjem.

Vzdihnila je. »Zdi se mi, da ne bova posebno uspešna kmetovalca.«

»Tudi jaz se nameravam lotiti poljedelstva,« je dejal Sam. »Imam nekaj izkušenj, ker sem med kaznjal delal na polju.«

»Ali boste zastavili v Angliji?« je rekla.

Sam je zakašjal. »Tega ne vem še prav natančno, gospodična, vendar mislim, da bi šel v inozemstvo, kjer je še ogromno polja.«

»Sam, ali ste bili v kinu?« je sumila in se smejala.

»Anglija ni dežela za človeka, ki bi se rad otresel roke policije,« je menil. »V inozemstvo pojdem, kjer bom začel novo življenje.«

Začudeno ga je pogledala. »Zakaj pa kar naprej gledate na Meistrovo pisalno mizo, Sam? Ali ni kaj v redu?«

»Ne, ne, gospodična!« je naglo odvrnil Sam. »Misli sem le, da jo moram jutri zjutraj temeljito odrgniti. Poslušajte, gospodična,« stopil je čisto k nji in njegov glas je zaupno šepetal: »Starega Meistra poznate gotovo že več let?«

Prikimala je.

»Vendar pa mislim, da kljub temu ne veste

tam ure in ure. Sam je slišal škripanje stola in čez nekaj časa globoko dihanje. Advokat je zaspal in Sam ni več čakal. Nagel poteg in mreža je bila odprta. Tudi je bil vse previdno namanjal z oljem, tako da je bil v tem oziru lahko popolnoma brez skrbi.

Meister je sedel za klavirjem in spal široko odprtih oči. Ta pogled je bil zelo neprijeten, toda Sam je dobro vedel, kako je z advokatom, ker ga je že večkrat našel v takem stanju in je bil prepričan, da se ne bo zbudil zlepa. Ni se dosti ogledoval po sobi. Po prstih se je splazil do stikala in ugasnil luč. Ogenj v kamnu je skorodogorel, toda Sam je bil več nočni delavec. Z otipavanjem je hitro našel predal, potisnil v ključavnico eno svojih priprav in potegnil. Predal se je odprl in segel je vanj. Kaseto je hitro našel, toda vedel je še za več dragocenosti v sobi. V malih stenski omari zraven neuporabljene bifeje je ležal dragoceni srebrni pribor. Sel je k oknu po torbu in natlačil vanjo vse, kar je mogel, nato pa se je splazil k oknu nazaj. Ko je prišel bližu tajinstvenih vrat, je nenačoma rahlo zaškrtnal. Obstal je in napeto poslušal. Hisa je bila stara, morda je počil pod ali kaj drugega. Iztegnil je roko pred se kot delajo to vsi, ki imajo opraviti v temi, in se neslišno plazil dalje. Ravno ko je prišel tik do tajinstvenih vrat, se je nenačoma oklenila njegovega zapetja lednomrzla roka. Z naglim trženjem je iztrgal roko. Kdo je bil to? Videl ni nicesar, pač pa je slišal naglo dihanje in planil je k oknu. V trenutku je bil zunaj, nato pa je bezal v smrtnem strahu prek dvorišča.

Samo na en način se je dalo razložiti ta

in preudarno je pripravil svoje izdajstvo.

»Saj me razumete?« je ponovil Meister.

»Torej?« je vprašal Alan, ki se mu je vsa ta priprava gnusila. »Kakšen zločin namerava zagrešiti Lenley?«

Meister je globoko vdihnil. »Saj vam je, mislim, znano, da tista začeva z hiserno verifico ni bila prvi Lenleyev podvig. Nekako pred letom dni je vlonil pri Miss Volterjevi. Se še spominjate?«

Wembury je prikimal. Miss Volterjeva je bila bogata, ekscentrična starca devica. Na robu Greenwicha je imela hišo, ki je bila pravo skladisče starih dragotin. V to skladisče je bilo vlonjeno in vlonile so odnesli plen v vrednosti osm tisoč funtov.«

»Ali je Lenley sodeloval pri vlonu? Ali je to tista informacija, ki ste mi jo nameravali dati?«

»Povedal sem vam le tisto, kar mislim, da je resnično,« je vzkliknil Meister naglo. »Zvedel sem le toliko, da tatoi draguljev niso odnesli iz hiše same — saj se morda spominjate, da so jih pri delu presečeli...«

Alan je zmagjal z glavo. »Se vedno mi ni jasno, kam cikate?«

»Iz nekog njegove opazke sklepam, da nameščava ili danes ponoči v Camden-Crescent po dragotine. Vzel mi je ključ sosedne hiše, ki je slučajno moja last in je trenutno prazna, brez stanovalcev. Domnevam, da je plen skrit na strehi moje hiše št. 57. Predlagam torej — več nočem storiti — da bi danes ponoči poslali enega ali dva stražnika...«

»Razumom!« je dejal Alan mirno.

»Ne smete misliti, da želim Johnnyju skodovati, raje bi si dal odsekati desno roko! Toda

33

Čarownik

o njem veliko več kot to, da je advokat. Ali ne mislite, da bi bilo prav, če bi privzeli še eno gospodično kot pomočnico? Morda je to moja zadnja beseda za vas.«

Prijazno ga je pogledala — vedela je, da ji želi dobro. »Za dve je premalo dela, Sam,« je dejala.

Zvito je pokimal. »Pač, gospodična. Preveč delate! Bodite nekoliko manj pridnili!«

»Toda, zakaj naj ravnam tako? To bi ne bilo pošteno!« je odvrnila srečljave.

Poštenost Samu še nikoli ni ugajala. »Pošteno bi morda ne bilo, zato pa bi bilo varnejše,« je pomežniknil. »Upam, da ne boste užaljeni, toda či bi jaz imel sestro, bi jo peljal najmanj pol milje stran od Meistrove hiše!«

Videl je, kako se ji je pomračil obraz, zato se je opravičil in zapustil sobo.

Za Samom je bila odprta samo ena pot: jeklenina mreža na oknu je bila učinkovita ovira za povprečnega tatu. Sam pa je bil v svoji stroki visoko kvalificiran. Razen tega je zjutraj, ko je snažil okna, pri ključavnici namestil majhno prizavo.

Ce bi bil Alan Wembury pogledal mrežo bolj natančno, bi postal pozoren na košček jeklene žice, ki je bila umetno navita okrog enega izmed jeklenih drogov v mreži in če bi bil sledil žici do kraja, bi opazil, da je bila pritrjena na ključavnici. Našel bi bil dalje, da se ključavnica, če bi kdo od zunaj žico odvил in potegnil zanjo, sama odpri. Bila je to zelo duhovita naprava in je bil Sam nanjo zelo ponosen.

Istega večera, ko je odšel Alan Wembury, je čepel Mr. Hackitt sam ob hiši. Slišal je Wemburyja, ko je prišel in odšel. Zelo neprijetno je bilo čepeti tam v megli in dežju, ki sta se menjavala med seboj in Sam je bil kmalu moker do kože. Slišal je, kako hodi Meister po sobi gor in dol, kako govorji sam s seboj, slišal je tudi rožljanje nožev in vilic in Sam je preklinjal. Meister se je vsedel h klavirju — najbrž bo ostal

lednomrzli prijem — Čarownik je prišel k Meistru.

38

Zgodaj zvečer je Meister telefoniral Alanu Wemburyju in ga prosil, naj ga obišče. Mary je bila že odšla in advokat ga je sprejel v svoji običajni domači halji. Bil je mrk in nervozan. Alan je menil, da ga je klical zato, da bi mu pomagal pomiriti žive. Toda motil se je.

»Zal mi je, da vas moram nadlegovati, inšpektor...« Morda se je zgodilo zdaj prvič v življenju, da Meister ni vedel, kako naj nadaljuje.

Alan je čakal,

»Zadeva je namreč... izpolniti moram zelo mučno dolžnost — zelo neprijetno dolžnost, res. Če vam po pravici povem, vse se upira v meni, pa vendar...«

Alan je vedno ni spregovoril, da bi ga spodbudil k nadaljevanju, toda Meister ni potreboval vzdobjude.

»Za Johnnyja gre. Saj razumete njegov položaj, Wembury? Osumljen sem — seveda po krivici — vendar policijsko predsedstvo me sumi...«

Kaj neki ima za bregom? si je mislil Alan. Poznal je Meistra in se čudil njegovemu obotavljanju in neodločnosti, ki Meistrovu značaju ni bila kar nič podobna.

»Nobene nevarnosti ne smem tvegati,« je nadaljeval pravnik. »Pred nekaj tedni sem še tvegal zaradi Mary — gospodične Lenleyeve. Zdaj pa ne smem več. Ce vam po nameravanem in načrincem zločinu, mi preostaja odprta le ena pot — obvestiti o tem policijo.«

Alan je v trenutku razumel vse, vendar je še vedno molčal. Maurice je nervozno hodil po sobi. Cutil je dobro, da ima pred seboj enakovrednega nasprotnika, vedel je, da ga ta mož prezira in ga je zato sovražil. Najbolj pa ga je jeziklo prepričanje, da Alan popolnoma dobro ve, da je laž vse, kar priponuje. Cutil je, da Alan niti najmanj ne dvomi o tem, kako hladnokrvno

svojo dolžnost poskraja storiti — pri policiji sem, žal, že itak na slabem ginsu.«

Težkega srca se je vračal Alan v Flanders-Lane. Bil je brez moči. Meister je bil dovolj prevejan, da bo poročal policijskemu predsedstvu o informacijah, ki jih je dal policijskemu inspektorju. Povedati vse Lenleyu in ga posvetiti bi pomenilo polom, sramoto in verjetno sramoteno odpust iz službe.

Poslal je torej moža, ki naj bi se skril na strehi v Camden-Crescent.

Cez dobro uro je že sprejel poročilo. Zamišljeno je zrl na ogenj v kamnu, ko je zazvonil telefon. Seržant je dvignil slušalko. »Halo?« Mehanično je pogledal na uro, da bi vnesel v knjigo čas pogovora. »Kaj je?« Pokril je slušalko z roko in javil Wemburyju: »Nočni čuvaj iz Cleaversa javlja, da se na strehi Camden-Crescent skriva možak.«

Alan je trenutek pomisli. »Da, da! Recite mu, nači ga ne skrbi, ker je tisti možak policijski uradnik!«

»Na strehi v Camden-Crescent?« se je začudil seržant.

Alan je pokimal in uradnik se je spet obrnil na neznance na drugem koncu. »Vse je v redu. Na strehi je eden naših ljudi... Kaj? Dlani omota?... Da, da, za ometanje dimnikov uporabljamo vedno policijske uradnike in to najraje ponosí.« Odložil je slušalko.

»Kaj pa počne tam?«

»Ogleduj si,« je pojasnil ravnodušno Alan. Tisto noč so njegovih ljudje iskali še drugega zločinka. Sam Hackitt je izginil iz Meistrove hiše, zato pa so na policijsko stražnico pripeljali zanemarjeno žensko, znano pod imenom Mrs. Hackitt, ki je bila otočena razgrajana in pretepa. Stara pesem... mlajša ženska je začula čudovito nagnjenje do nezvestega Sama, zato pa je Mrs. Hackitt pred mizo službujočega seržanta razkrila vse dalekosežne Samove načrte. In zdaj sta ga iskala dva Alanova uslužbenca.

Prešernov Kranj - sloven-

Spričo bližnjega (1. — 7. julija t. l.) mednarodnega kongresa PEN-klubov na Bledu, ki bo, z aktualno temo Pisatelj in današnji svet, združil v iskrenem dialogu več sto najznamenitejših književnikov z vsega sveta, se nam kar nehoti vsilijo nekatere, bojim se, da kar utočišne, misli in predlogi.

Ta, v svečnem merilu zares kulturni dogodek, bo prav v naši lepi gorenjski deželici. Domnevati smemo, da vsi ti žlahtni gostje ne bodo hoteli ogledovati le žičnic in motelov, pač pa bodo gotovo dajali prednost obiskom naših kulturnih spomenikov. Tembolj smo prepričani, da bo tako, ker kongres sam organizira slovenski center PEN-kluba, ki mu predseduje pesnik Matej Bor.

Ne bo napak, če mlajši generaciji mimogrede povemo, da kratice PEN pomenijo poete, esejiste in noveliste, organizaciji pa so se pozneje priključili še založniki, romanopisci, dramatiki in znanstveniki. — Naj omenimo še tale drobec: v Ljubljani, na poslopju starega Figovca, je bila nekoč (do porušenja hiše) vzdiana plošča v spomin Andreju Smoletu. Postavili so jo v času med obema vojnoma ljubljanski spomenje. Zdaj je plošča ohranjena in vzdiana v zidovje pri Križankah. Torej je slovenski center PEN že dokaj stara kulturniška organizacija.

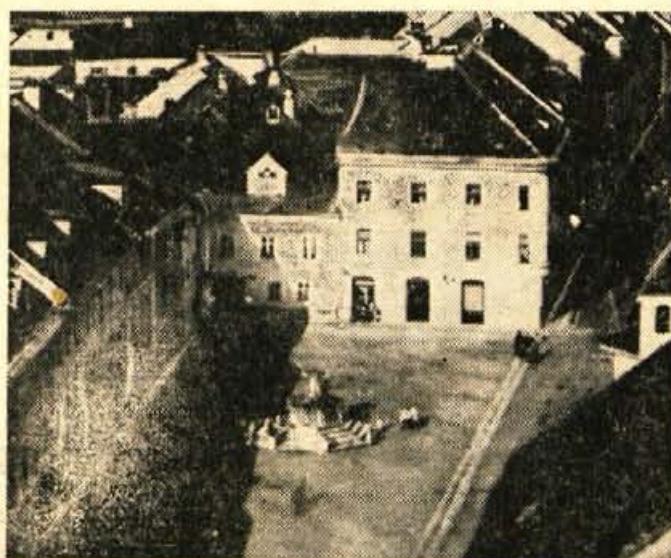
Tako skoro z gotovostjo upamo, da bo deležen obiska najpomembnejših svetovnih pisateljev, predvsem rojstni dom našega prvega poeta v Vrbi in verjetno tudi Prešernov spominski muzej v Kranju. Seveda ne bodo udeleženci triintridesetega kongresa, ki se bo odvijal pretežno na Bledu, prezeli naravnih lepot te »podobe raja« in bližnjega Bohinja, kjer je nekoč stal, »naslonjen na svoj meč krvavi« Prešernov

Črtomir. Morda bodo obiskali tudi one imenitne vasi pod Stolom, ki so nam rodile toliko velmož; tudi Preddvor ne bo od rok, Linhartova rojstna hiša pa bo zares prav blizu. Del kongresa, po njegovih propozicijah, bo tudi v Ljubljani. Tam pa bo, skoraj pietetna pot, vsaj nekatere od tujih gostov-literatov, vodila do Navja, ki bi moralo biti nekak naš Panteon, vreden vse časti, spoštovanja in

ČRTOMIR IN BOGOMILA

In še to: ali ne bi bilo zares lepo, če bi na blejskem Otoku stal v gaju marmorni kip Bogomile, nekdanje svecenice boginje Žive? In da bi ob južnem bregu Bohinjskega jezera, na skalnem pomolu, stal bronast Črtomir, saj je bilo jezero njegova podoba...

Nam bo ta ugledni kongres, ki si je izbral za svoje točišče prav naš Ble, glasen



Vodnjak, ki je stal na Titovem trgu

nege. Je pa ta naš »Panteon« čisto navadna kulturna sramota, vsaj doslej!

Ali bodo tudi gorenjski kulturni spomeniki in ustavne tak? Pa naj bo to Tavčarjevo Visoko, Linhartova rojstna hiša v Radovljici, obelisk Josepine Turnograjske v Preddvoru, ulice starega Kranja, premalo negovani grobovi in nagrobniki naših prvih poetov in vse drugo? Prav bi bilo, da tudi muzeji ne bi bili tako zaprašeni, zatohli in mrtvi.

memento, da je treba našemu turizmu nujno dati tudi kulturno noto. Ceprav take stvari ne prinašajo neposredno deviz, je gotovo, da se tujec v kulturni deželi bolje počuti in dlje zadržuje.

Ni vse le ležišče in hrama in morda še bar — zdolgočaseni tujec ima tega kmalu dosti, doma in drugod. Naš turizem bi moral Gorenjsko vse drugače obravnavati kot druga področja, kjer je kopanje in drugačen šport alfa in omega vseh želja povprečnega turista,

sloven-ski

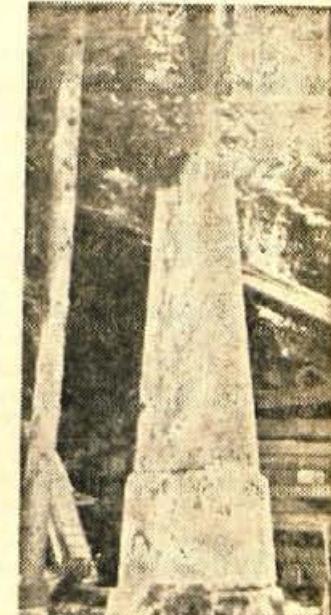
Weimar

Celo s političnega stališča bi morali Gorenjsko prav posebej pripraviti: tu so vrata v Jugoslavijo. Že prvi korak in prvi vtis morata sleheremu povedati, da je prišel v kulturno deželo, med napredne ljudi s smisлом za red, čistoč in z visoko razvitim estetskim čutom. Tuje iz materializiranega sveta morajo prav vti pri nas občutiti, kako spoštujemo spomenike svoje stare kulture, narodnostnih in osvobodilnih bojev. Nobena teh stvari ne bi smela biti pozabljena, zanemarjena, razpadajoča in brez cvetja. Vse te stvari bi bile lahko urejene za daljše obdobje z manjšimi sredstvi, kakršne zahteva zgradba in oprema kakega dvomljivega motela, izkoriscenega le za »sladko življenje« ...

NEMSKI WEIMAR

A vrnimo se k snovi, ki nam jo naslov sestavka predvsem narekuje! Hoteli bi, da bi Kranj postal za Slovence to, kar je za Nemce Weimar ali za Angleže Stratford. Weimar, mesto v Nemški demokratični republiki, je dalo grob dvema največjima pesnikoma, Goetheju in Schillerju, kakor je mesto Kranj postalo zadnja življenjska postaja Prešernu in Jenku. Kot ima Kranj sedaj svoj Prešernov spominski muzej, tako ima tudi Weimar Goetheju posvečeno staro baročno mestno palačo.

Seveda so določene razlike: Weimar je bil ob koncu 18. in začetkom 19. stoletja glavno mesto vojvodine Saške in resnično kulturno središče te-



Razpadajoči obelisk Josepine Turnograjske

danje napredne Nemčije. Vojvoda Karel Avgust je bil razumen vladar in je znal privabiti v svojo rezidenco najznamenitejše nemške može. Tako so pri njem bivali in ustvarjali Wieland, Goethe, Herder in Schiller. Goethe je bil celo vojvoden minister in osebni prijatelj. Celih 57 let je živel veliki Goethe v Weimarju! Od 1. 1799 do 1805 pa je tu živel tudi Friderik Schiller in kot 45-letnik umrl. — Oba kneza nemških pesnikov spita zdaj skupaj v vladarski grobnici. Na njunih hrastovih krstah so vedno prislonjeni sveži venci častilcev, ki že stoletja, dan za dan romajo v Weimar, da bi počastili spomin obe velikih pesnikov. — V spominskem muzeju, ki je nameščen v palači, katero je Goetheju poklonil vladajoči vojvoda, je še danes vse tako, kot je bilo za časa pesnikovega življenja: delovna in stanovanjska soba, sprememni salon in knjižnica. Tudi Friderik Schiller ima v Weimarju svojo spominsko hišo s skrbno ohranjenimi interjerji.

Res je velika razlika med Prešeronom in Goethejem, Schillerjem in Jenkom. Toda ne v umetniški veličini, pač pa v življenjskem miljeju obe pesniški parov. Goethe je bil dvorni svetnik in minister, naš ubogi Petrarka pa osamljen, nepraktičen podeželski advokat. Goethe je bil že za življenja nadvse čaščen in priznan pesnik, Prešernu pa smo dali pravo mesto šele desetletja po smrti. Prav tako grekna je bila usoda drobnega Jenka spričo življenjske poti lepotca in srečnega Schillerja.

Toda za nas je Prešeren dosti večji kot Goethe, kot nam je Jenko bližji kot Schiller. Naša sta, tu na Gorenjskem oba rojeni, tu v Kranju oba umrli... Prav Prešeren nam je s svojimi »Poezijami« dal kulturno legitimacijo, veljavno pred vsem svetom! Oba sta vredna vse naše naše ljubezni in spoštovanja.

c. Zorec

Kvačkano in pleteno - letošnja moda za pomlad

Najvidnejša posebnost letošnjih pletenin so novi vzoreci. Moderni so namreč zelo redko kvačkani ali pleteni vzoreci, luknjičavi in rižasti. Razume se, da se tako izdelane obleke podložijo s svilo ustrezne barve, medtem ko so ostale pletenine nepodložene in je njihova posebnost luknjičavi in izraziti vzorec. Morda se nam je včasih zdele, da je kvačkan pulover že sam dovolj zanimiv, letošnja moda pa mu doda še šopek drugobarvnih cvetov. Torej letos tudi pletenine ne zaosta-

jajo za bogastvom vzorcev ter okraskov.

Začnimo pri puloverjih, ki jih bomo res lahko naredile same. Moderni so ohlapni puloverji. Tiste, ki so zelo vitične bodo letos segle po oprjetih, luknjičavu izdelanih puloverjih iz garna, tanke volne in drugih materialov. K enobarvnim se bodo pridružili tudi črtasti, veseli puloverji, ki gredo k enobarvnemu kriju ali hlačam.

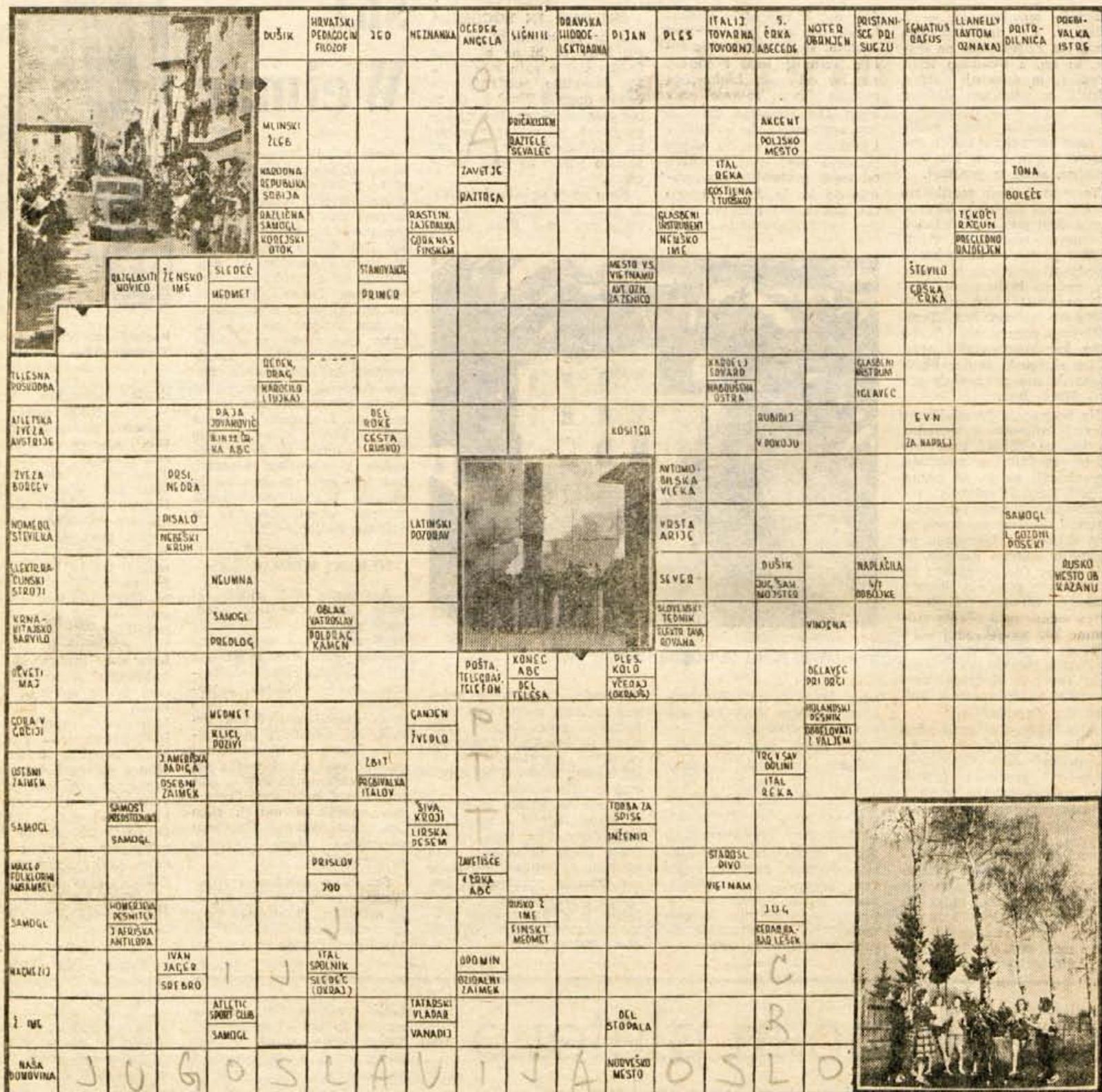
Jopice so prav tako krojene zelo različno. Največkrat niso zapete, ob robovih so oglate ali okroglo krojene. Za ve-

belim ovratnikom, temno modro in belo kombinacijo. Kombinacija temne in bele barve bo predvsem primerna za večere.

Kakšne barve priporoča letošnja moda za pletenine?

Modne so vse pastelne barve: bele, umazano bela, rahlo rumena, barva banan, oranžna, vti peščeni toni, malinova rdeča, rožnat: toni, svetlo in mornarsko modra in zeleni pastelni odtenki. Vendar bi bilo vsako naštevanje in priporočanje odveč, če bi spravile v napačno kombinacijo, pa čeprav še tako moderne barve. Zato pri izbirji raje poglejmo, kaj nam bo najbolje pristojalo h kriju, plašču, poglejmo na torbice in čevlje in potem poiščimo primereno barvo. Seveda pa ne smemo pozabiti tudi na to, kaj nam pristoji k obrazu, postavi in ne nazadnje — k letom.

Nagradna križanka



Razpis nagrad

Uredništvo »Glasa« je pripravilo za reševalce križanke tele denarne nagrade:

1. nagrada — 10.000 din
2. nagrada — 5.000 din
3. nagrada — 3.000 din

4. do 10. nagrada — 2.000 din

5. nagrada — 1.000 din

10. do 20. nagrada — knjige

Rešitve pošljite na uredništvo »Glasa« do četrtega, 20. maja.

KAJ PA DELA?

Triletni Markec gleda neko revijo in v njej vidi nenačadno oblačenega moža. Kot vsak malo radovednejš tudi on takoj k mamici:

»Kdo pa je to?«

Mama: »Markec, to je duhovnik.« Toda mali radovednej nadaljuje:

»Kaj pa dřha?«

DOBRA NALOGA

Učiteljica vpraša v šoli Jožka, kaj bi storil, če bi videl razdrogo progo in bi vedel, da bo vsak čas pripeljal po prgi vlak.

»Tekel bi domov po sestro, ki mora za domačo nalogo opisati nesrečo,« je odgovoril Jožko.

USPEH

»Dekletu, ki mi je bila všeč, sem dvoril v angleščini, da bi imel večji uspeh.«

»Pa si ga imel?«

»Odšla je s tolmačem...«

PAMETEN ČLOVEK

Francelj se je popolnoma zanesel na svojo uro. Nekega jutra je slišal po radiu, da je ura šest in deset minut. Pogleda na uro, na kateri je manjkalo še deset minut do šestih. Hitro je poklical ženo:

»Žena, nesi tvoj radio praviti, ker ne gre prav!«

Za smeh